

CULTURÀLIA

Número 25

CENTRE CULTURAL DE TÀRREGA

Febrer 2002

CARNESTOLTES 2002

tàrrega, 8, 9 i 10 de febrer

CARNESTOLTES 2002 - LOF PAREID

Verdaguer i Cela, in memoriam

Agramunt, segle XX i història gràfica de la Segarra
o la fotografia com a document historiogràfic

sumari

editorial · editorial · editorial · editorial

2· Editorial per Miquel Aguilar

3· Carnestoltes - Lof
pareid per La Psicodélica
Comissió del Carnestoltes
Tàrraga

4· T añodu per Montse Aloy

5· Agramunt, segle XX i
història gràfica de la
Segarra o la fotografia
com a document histo-
riogràfic per Jaume
Espinagosa

6· Un pagès espavilat
per Josep M. Giribet

7· L'espectador com a
coautor per Miquel Aguilar

8· La UOC a Ràdio
Tàrraga - Poesia per Joan
Borda i Félix Martín

9· Tiran(t)a
per Bashkim Shehu

10-11· Verdaguer i Cela,
in memoriam per Gener
Gonzalo i Miquel Millà

12· Mirades i percepcions
per Ennengol Puig

13· Notícies de la biblio-
teca per Carme Asensio

14· Cara a cara
per J. B. Solé i Francesc Gasull

15· La innocentada de Cap
d'Any per Gerard Martínez
Minguell

16· Cine Club la Lloca
per Francesc Gasull

17· Antoniotti artista
internacional per Pat

18-19· Centre Cultural
per Pep Vall

20· Agenda pel Centre
Cultural

centre cultural de Tàrraga

Les lletres estan de dol en aquest començament d'any. Dos fets ens mouen a dedicar les pàgines centrals de la present revista al món de la literatura i, més concretament, a la trista pèrdua de dues plomes consagrades. D'una banda, enguany se celebren els cent anys de la desaparició de Jacint Verdaguer (1845-1902), una de les figures més destacades del ressorgiment català englobat en el concepte de Renaixença; de l'altra, la recent mort de Camilo José Cela, una figura clau de la postguerra espanyola que va facilitar el despertar cultural d'una societat esmorteïda. L'arxiver Gener Gonzalvo i el professor Miquel Millà, cadascú en l'especialitat que li pertoca, seran els encarregats de retre homenatge a la memòria d'ambdues figures. Però amb aquests dos homenatges, especialment significatius, encara queda pendent per a un altre número el fet de ressaltar la personalitat de l'escriptora Montserrat Roig, ja que enguany es complirà una dècada de la seva defunció i vint-i-cinc anys d'ençà que va publicar *Els catalans als camps nazis*, l'obra cabdal.

Però la revista *Culturàlia* també vol anunciar als lectors que, a partir del proper mes, una nova secció recollirà les seves opinions i punts de vista. Amb aquesta iniciativa, la publicació pretén obrir les seves pàgines al ciutadà per a que expressi, canalitzi i doni a conèixer les inquietuds i opinions que té respecte a temes de cultura general. Segons un acord establert per la majoria dels membres que regularment realitzem la revista, les opinions i col·laboracions dels lectors hauran de ser de la major brevetat possible, d'especial interès creatiu o divulgatiu i s'hauran d'entregar a la Central de Disseny abans del dia 20 de cada mes (amb el benentès que, sempre que sigui possible, es publicarà al número del mes següent a l'entrega). L'única limitació que aquesta revista imposarà a l'hora de publicar un text, a banda de l'extensió i la data límit d'entrega, serà el to amb què s'expressi l'opinió del lector: en cap cas hi haurà lloc per a la grolleria ni per als afers polítics en les pàgines de *Culturàlia*, ja que el propi nom indica que es tracta d'una publicació cultural.

REVISTA CULTURÀLIA · Núm. 25 - Febrer de 2002

Direcció: Miquel Aguilar

Consell de redacció: Carles Domingo, Jaume Espinagosa, Gener Gonzalvo, Josep M. Ricart, Pep Vall.

Col·laboradors: Carme Asensio, Josep M. Giribet, Ennengol Puig, Montse Aloy, Joan Borda, Félix Martín, Bashkim Shehu, Miquel Millà, J.B. Solé, Francesc Gasull, Gerard Martínez, Pat.

Edició: Centre Cultural de Tàrraga, C. de les Piques, 1 25300 Tàrraga

Disseny i realització: Central de Disseny Tàrraga SL

Els articles publicats a *Culturàlia* només reflecteixen el parer de qui els signa. El Consell de redacció de la revista es reserva el dret de publicar o no les cartes adreçades al director i de resumir-ne els continguts.

Dipòsit Legal: L-1528/98

CARNESTOLTES 2002

tàrrega, 8, 9 i 10 de febrer

Divendres 8 de febrer

Carnaval infantil

A 2/4 de 6 a la pl. de les Nacions sense Estat Animació a càrrec del grup Diantres. En acabar l'espectacle se servirà xocolata desfeta i coca per a tota la mainada.

Dissabte 9 de febrer

Animació de tarda

A 2/4 de 7 a la plaça de les Nacions sense Estat Apoteòsica batalla de confeti

A les 7 de la tarda, al costat de la font del Pati Xocolatada amb orinals

A 2/4 de 8 del vespre, al costat de la font del Pati

Concentració de les comparses que portin cotxes decorats o altres tipus de mòbils similars (mides màximes de 5m. de llarg i 2 m. d'amplada). L'inqüestionable jurat atorgarà un premi de 120 € (20.000 pessetes.) a la comparsa que porti l'artilugi mòbil més simpàtic.

Arribada i Gran Rua

A 1/4 de 9 del vespre, al Pati

Arribada de la troupe de cònsuls i ambaixadors del Carnestoltes Lof Pareid Tàrrega 2002 i electrocutant aparició de SM Lo Rei. A continuació, desfilada de comparses i gran rua pels carrers de Tàrrega.

Concurs de comparses

Concurs de comparses per a menors i majors de 18 anys: obsequi d'un saborós pernil "jabug de bellota" per a cada comparsa de més de 8 membres que desfilin a la rua i 1021,72 € en premis (170.000 pessetes) patrocinats per Foment Targari.

Sermó

A 2/4 de 10 de la nit, a la plaça Major Lliurament de la clau de la ciutat a SM Lo Rei Carnestoltes, que acte seguit i com de costum deleitarà els seus in comptables fans amb un indisciplinat sermó.

Sopar-espectacle

A partir de les 10 de la nit, al Mercat Municipal

Sopar de Carnaval. Ajudaran a digerir l'àpat les sonades accions dels Y@estesa. La Comissió recomana comprar els tiquets del sopar abans del dia 7 de febrer a la Regidoria de Cultura o a Nostalgic's Rock Cafè. Preu: 9 €

Arriscada gimcana

Des de 2/4 de 12 de la nit

Gimcana pels pubs de la ciutat amb provocatives i censurables proves 961,619 € (160.000 pessetes en premis). Inscripcions als pubs de Tàrrega fins al dia 8 de febrer.

Gran ball de disfresses

A 2/4 d'1 de la nit, al Mercat Mix (Mercat Municipal)

Psicodèlica sessió tecno-dance a càrrec de + Volum amb reconeguts DJ's, drag queen, go-gos i a partir de 2/4 de 3 comptarem la presència de sexy-boys, sexy girls...

ENTRADA GRATUÏTA

A les 3 de la matinada, al Mercat Municipal

Entrega dels magnífics pernils jabug de bellota a les comparses de la categoria d'adults.

Diumenge 10 de febrer

Enterrament de la sardina

A les 7 de la tarda, sortida des de l'Ateneu amb lacrimògena processó fins a la plaça Major. Lectura del testament i cremada de Lo Rei. Se serviran sardines i pa per torrar al caliu del foc.

lof pareid

T AÑODU (MISSATGES I TELÈFONS)

Montse Aloy

La cronista recorda el dia, com si fos avui mateix, en què va aprendre a trucar per telèfon a casa seva des de casa d'una amiga. Tenia 8 anys i li va semblar fantàstic dir una cosa a la seva mare sense deixar de jugar, com aquell qui diu. Ara tremola cada cop que arriba per correu la factura, perquè per dir-se "on ets?" i contestar et cobren cent pessetes, o sigui, a cinquanta pessetes la paraula, sigui article, adjectiu, verb perifràstic o conjunció copulativa. En fi, que ser correcte gramaticalment parlant no surt a compte per la butxaca de ningú, i menys de telèfon mòbil a fix.

La cronista també recorda, amb certa enyorança, el dia en què el seu xicot (ara marit) li va presentar un telèfon mòbil, que llavors pesava l'equivalent a un quilo de patates però en pla i amb bateria incorporada. Tanta tècnica en tan poc espai li va impressionar molt, i va pensar com seria de pràctic l'invent per als pagesos, per exemple, que des del tros podrien dir a la seva muller que els escalfés els cigrons, per dir un menú qualsevol. La llàstima és que els pagesos no tenien intenció de fer anar un enginy tan pesant i gros, perquè amb l'aixada i les tisores de podar ja podien prendre mal. Sortosament, els telèfons van progressar, com l'espècie humana, i es van tornar més petits de tamany i més complexos en plaques integrades i microxips (al contrari que l'espècie humana, que es fa més alta però també més estranya de comportament).

Aviat n'hi va haver de tipus gòndola (no vol dir que els venecians els hagin patrocinat), de penjats a la paret, d'inalàmbrics que semblaven cogombres de mida gegant i deformats, rèpliques antigues, en forma de frankfurt, d'ou ferrat, d'hamburguesa, de Mickey i Minnie Mouse... La cronista creu que hi ha tantes formes de telèfon com maneres de dir les coses per aquest medi de comunicació, i això que ella està molt avesada a interpre-

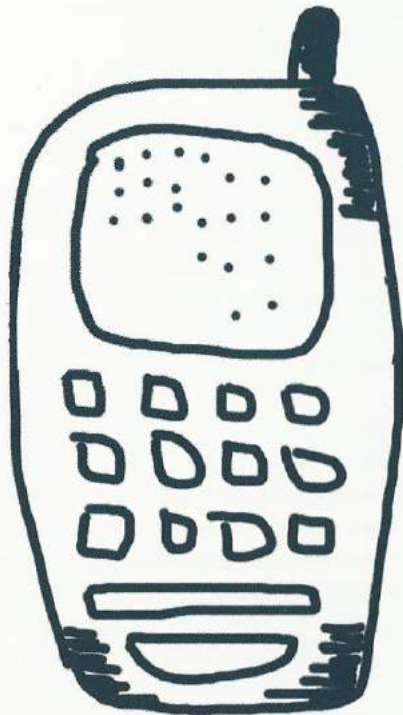
tar frases, a causa de la seva feina. En fi, que els meus estimats lectors no volen que els parli de la meua vida privada, si no que continuï aquest homenatge a Graham Bell.

Continuem, doncs. El "Digui? Digui!" s'ha convertit en una frase molt popular a Catalunya, tant que es va retransmetre un curset de català per la televisió autonòmica amb el mateix títol. De fet, al possible interlocutor d'un número marcat no hi ha res que li faci perdre més el temps que comptar els tons que antecedeixen la famosa sentència "ha trucat al...". Sempre se n'adona, quan ja ha penjat, que podia haver deixat un missatge, però amb les presses i l'atordiment acaba dient una cosa semblant a "ei, que sóc jo,

quedem al lloc de sempre per fer el de sempre; si faig tard, comença sense mi", que podria ser una invitació al cinema, a una execució, a comprar quatre parells de sabates o bé a una partideta de Trivial o de botifarra, o fins a travessar a braça el canal de la Mànega, i potser l'atraparia i tot.

La cronista, que té una relació d'amor-odi amb els telèfons, creu que acostipada no cal que truqui a ningú, perquè sempre acaben dient, en penjar, que ha trucat un home. Si el que despenja té més de 75 anys, no us esforceu a repetir quatre vegades el missatge: potser des del carrer algú us farà el favor d'anar-li-ho a dir personalment. I si mai se us acut fer ús del servei de missatges a telèfons mòbils de la nostra estimada Telefonica, pregunteu abans si el que ha d'escriure el missatge té alguna noció d'ortografia catalana. Us podeu trobar un cas com el de la cronista, que per dir al seu marit que el tro-

bava a faltar, ell va llegir en el seu aparell aquestes dues paraules "T AÑODU". Després d'això, el meu estimat company de fatigues diu que vol estudiar esperanto, perquè pel castellà antic s'hauria d'aprendre de memòria *El Cantar de Mio Cid*, on diu "ALBRICIAS, ALVAR FAÑEZ". Sona quasi igual que el missatge que va rebre.

AGRAMUNT, SEGLE XX I HISTÒRIA GRÀFICA DE LA SEGARRA O LA FOTOGRAFIA COM A DOCUMENT HISTORIOGRÀFIC

Jaume Espinagosa

Des que l'any 1974 l'historiador Edmon Vallès va començar a publicar el primer dels sis volums de la *Història gràfica de la Catalunya contemporània*, la fotografia com a document historiogràfic ha adquirit, progressivament, carta de naturalesa al nostre país.

A la dècada dels noranta, a les comarques lleidatanes seguiran la petja d'Edmon Vallès, entre d'altres, la *Història gràfica de Lleida* (1991), la *Història gràfica de l'Urgell* (1993), *El tresor dels Canals d'Urgell* (1996), la *Història gràfica de Tàrraga. El segle de la modernització 1890-1997* (1997), *Maldà, història gràfica i del segle XX* (1999) i finalment ja encetat el segle XXI s'ha completat el col·leccionable de la revista Sió: *Agramunt, segle XX. Crònica dels fets més significatius d'aquests cent anys* (2001).

Aquesta història gràfica agramuntina ha estat redactada i il·lustrada amb la pulcritud i professionalitat amb que treballen, des de fa uns anys, l'equip de redactors del mensual Sió, una revista mirall per a tots aquells que es dediquen al bon periodisme local i comarcal. Realment és encoratjador seguir i gaudir de la feina constant d'una entitat cultural privada *amateur* que funciona com la millor de les empreses privades dedicada als mitjans de comunicació locals.

L'última història gràfica editada en aquestes comarques ha estat la *Història gràfica de la Segarra* (2001), una obra treballada lentament i amb perseverança des del Centre Municipal de Cultura de Cervera. Val a dir que la tradició i la qualitat de la historiografia cerverina reclamava amb urgència una recerca de la fotografia històrica de Cervera i la Segarra com la que avui en dia tenim a les mans.

Sota la direcció de Max Turull, s'ha organitzat un excel·lent equip d'historiadors i col·laboradors d'arreu de la comarca que ha fet possible una documentadíssima història gràfica del segle XX segarrenc, fins al final del franquisme.

Diverses introduccions ens donen notícia de la història de la Segarra, des de la prehistòria fins al 1975. Cal esmentar singularment l'apartat dedicat als segles XIX i XX, elaborats amb la qualitat habitual dels estudis signats pel professor de la Universitat de Barcelona, Ramon Ramon.

Nogensmenys, els textos redactats per Albert Turull sobre els límits històrics de la Segarra i per M. Teresa Salat sobre els orígens de la fotografia a la Segarra tenen un interès més que notable.

També ens plau constatar un fet no massa habitual en molts textos historiogràfics i que en la *Història gràfica de la Segarra* és un dels seus actius més preuats: la qualitat literària de la redacció. És una vertadera delícia llegir els complets peus de fotografia i els textos introductoris, encapçalats pel pròleg de l'escriptor Josep Vallverdú.

La professionalitat amb la que ha estat pensat i confeccionat aquest voluminós llibre ens ho fa palès un útil *corpus* d'índex: d'informat, d'autors, de dipositaris, onomàstic, toponímic, de conceptes, general i de pobles. És impressionant.

La *Història gràfica de la Segarra* s'estructura en set grans blocs temàtics, cinc dels quals amb diferents subdivisions: paisatges i vistes generals: allí on som; patrimoni: allò que teníem i que potser encara tenim; el món del treball: una col·lectivitat que es construeix a si mateixa; la vida privada dels segarrencs; portes enfora: vida social i política; lleure i cultura: l'oci formatiu; festes i celebracions: els rituals comunitaris.

Llegir i veure la *Història gràfica de la Segarra* és una il·lustrativa lliçó d'història per a tothom i alhora una entranyable i emotiva passejada pels temps passats, per a totes aquelles persones que hem viscut a la Segarra i hi tenim una part consubstancial de la nostra identitat.

A tots els qui hem treballat en l'edició de llibres dedicats a la fotografia com a document historiogràfic ens produeix una profunda satisfacció intel·lectual veure la contínua publicació d'aquests tipus d'obres, amb una qualitat excel·lent. Quan fem aquesta afirmació pensem, a més a més dels llibres esmentats en aquestes notes, en dues publicacions editades pel Museu Nacional d'Art de Catalunya: *Introducció a la història de la fotografia a Catalunya* (2001) i *La Guerra Civil espanyola. Fotògrafs per a la història* (2001) i també en el darrer llibre de Públío López Mondéjar i Lorenzo Díaz: *Un siglo en la vida de España. Ocio i vida cotidiana en el siglo XX*. La història en imatges ben documentades és la història dels nostres dies.

Un pagès espavilat

Josep M. Giribet

Era una masia de pagès molt gran a la manera antiga, alts sostres, escales de pedra d'aquelles que si pateixes mal d'esquena la feina és teva per fer la passar. Tot respirava ambient rural, fins i tot els corralers per gallines, porcs i mules estaven fets a l'antiga. Res d'automatismes moderns, allí la feina es feia a pic i pala, com se sol dir. La família es composava del matrimoni i tres fills que, a causa de l'aïllament de la finca envers la població més propera, aquells bordegassos passaven moltes hores emparats als arbres fullant nius.

Ell, el cap de casa, es reventava treballant de punta de dia fins que es feia fosc, ajudat a estones per la muller, que de tant anar a la intempèrie ja tenia la cara més rovellada que ell.

Tenien unes cent gallines al galliner construït a la manera d'abans o sigui, quatre barres en les que s'hi ajocaven; tenien una truja amb sis garrins, dos dels quals engreixaven pel seu consum doncs, no es podien permetre el dispendi de massa capricis.

En un racó de l'entrada hi tenien un forn on coïen el pa, un pa gustós que no enllorava el de compra; és a dir, es mantenien d'allò que produïen a casa. També tenien un hort a la vora, que els subministrava tota classe de verdures: allò era una verdadera casa de pagès. No obstant, aquell matrimoni no estava satisfet, puix a part del consum no els quedaven grans guanys, ja que l'ofici de pagès és una feina poc rendible per l'esforç que exigeix. De diners n'anaven magres; això sí, de gana no en passaven, però es donaven compte que en aquella masia acabarien rovellats i endarrerits. Un dia, ell hagué d'anar a Barcelona per enllestir uns assumptes de la terra i, quan va acabar la feina esperant l'hora del tren de tornada, es passejava pel mercat del Born curiosejant les parades de mercaderies. Una cosa li va cridar l'atenció: en la parada de la verdura, la venedora una dona arremangada amb aspecte de pagesa, deia a les clientes, *aquest enciam l'he acabat de collir a l'hort, som de pagès, sap? I les trumfes també*. La gent la hi prenia dels dits aquella verdura tan natural, del camp. En una altra parada de xacineria, les senyores encomanaven botifarra mentre el venedor els deia com aquell que tira palla als bous: *aprofiteu-vos, doncs aquesta botifarra és de pagès, a casa tenim porcs i els anem matant per vendre les botifarres i els pernills a la plaça*.

Tot caminant, es trobà davant d'una parada d'ous i aviram. Pregonant que eren ous de masia i pollastres de corral, la gent comprava convençuda. Per fi, un lloc de venda de pa on hi figurava un vistós cartell on hi deia *Pa de pagès cuit amb llenya. Quina colla de mentiders, pensava el pagès; mira quina manera de fer negoci, aquesta gent de ciutat, a l'esquena dels pobres pagesos*.

S'en va anar cap a l'estació per agafar el tren de tornada es va assentar sol en un compartiment i es posà a reflexionar envers la ignorància de la gent de ciutat, que s'enpassaven aquells rotllos. Com a pagès de vocació que era, estava ressentit d'aquell mal ús que es feia de la seva professió i, tot pensant, es va adormir. Aquell son reparador li va aclarir les idees i es despertà amb un

somriure als llavis; se li havia acudit una idea brillant: per què no podia explotar aquelles patranyes dels productes de pagès pel seu compte? Aleshores sí que aprofitaria de valent tots els seus productes.

En arribar a casa sense temps per sopar ho va comunicar a la seva dona: *mira, noia, aquest viatge a Barcelona m'ha ensenyat a viure*, i li va explicar de pe a pa totes aquelles vivències de les quals en treuen gran profit.

Van passar tota la nit fent el projecte, primer de tot convenien a uns amics de la capital per a que vinguessin a passar uns dies a la masia, on els ensenyarien el que menjaven, tan natural: ous del galliner, botifarres del porc de casa (sense trampa), i aquell pa que el coïen amb la llenya de l'esporga dels arbres de la masia. Fent la propaganda de que no ho podien consumir tot, ho vendrien a alguns amics de confiança. Aquells amics de Barcelona es van atipar com a lladres, alabant la naturalitat dels ous, les botifarres, el pa tan gustós al contrari de la capital, on tot era artificial i sense gust.

Aquells barcelonins no van tenir prou temps en arribar a casa seva per explicar-ho als veïns, ensenyant-los aquells ous, embotits i el pa de pagès cuit a la llenya.

Tots es deien, uns als altres; *no diguis res, però sé d'una masia on podràs comprar aliments tan naturals que hi tornaràs*. Aquell secret va córrer com la pólvora i al veïnat, cadascú per ell, sense dir-se res, anaven cada setmana a proveir a la masia de pagès.

Aquell rumor va provocar una processó de famílies de Barcelona cap a la masia en qüestió, de tal manera que cada setmana despatxaven centenars de dotzenes d'ous, pernills curats a casa i moltes arrobes de pa de pagès.

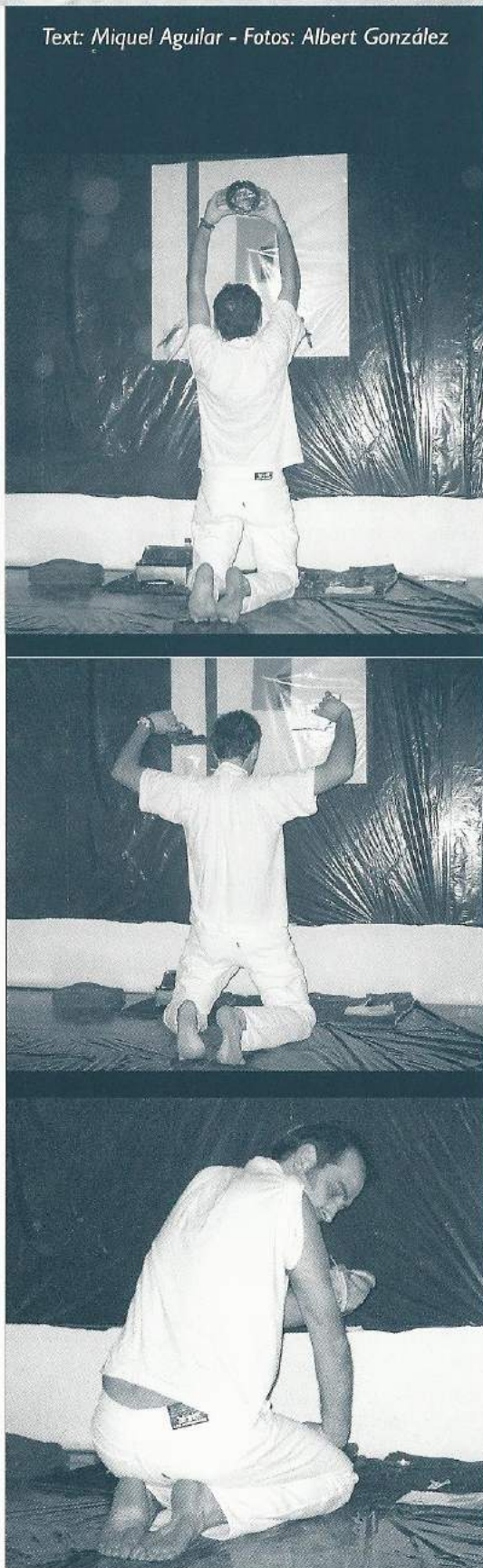
Aquell pagès espavilat ja ho tenia tot previst: amb la furgoneta, cada dos dies anava a carregar a una granja del poble veï dotzenes d'ous de pagès; a una fàbrica d'embotits, botifarres i pernills curats a casa i a una panificadora de la cooperativa, unes bones saques de pans, d'aquell de pagès cuit al forn amb llenya de l'esporga dels arbres de la masia.

L'espectador com a coautor

Text: Miquel Aguilar - Fotos: Albert González

La sala Marsà de Tàrraga va acollir el passat divendres l'espectacle inaugural d'una exposició gens conformista, gens habitual, la de l'obra recent del targarí Ramon Guixé, un jove artista que ja ha participat en diversos certàmens promocionals de la ciutat, com ara la Fira d'Artistes i Activitats Tradicionals o el primer Supermerc'Art de la capital de l'Urgell. La *performance* duta a terme aquest passat divendres, però, va trencar tots els esquemes previsibles per a una sala com la Marsà; l'espectacle no tan sols va sorprendre, sinó que de seguida hi va involucrar els assistents. La sala Marsà es va convertir, d'aquesta manera, en un espai comú per a l'autor i l'espectador, a qui injustament qualifico amb aquest nom, ja que el projecte de Guixé comptava amb ell com a coautor de l'obra que presentava en públic.

La *performance* va mostrar un artista que, després de tot un procés de conscienciació, cerca desesperadament allò que el permetrà expressar-se en el llenguatge artístic més adient. La preparació de l'artista, amb un punt de provocació força alt, va precedir l'espectacle on el personatge ja involucrat es submergia en la pressió de la confusió i de la desorientació; dins d'aquest mar de desconcert, l'artista avançava vers la idea que li permetria plasmar l'art en un suport material. Com es pot suposar, el personatge aconsegueix el seu objectiu i, com a mostra de voluntat interactiva, convida a participar el públic en el conjunt de la seva obra.

La senzillesa dels materials emprats per a la confecció de la *performance* de seguida es va veure superada per l'acció en si, d'alta sensibilitat alhora que extremadament angoixant. En finalitzar, els espectadors van fer el pas per tal d'esdevenir coautors, i justificaré el qualificatiu: mitjançant uns retoladors facilitats per l'artista, el públic va poder pintar sobre uns plàstics que cobrien els quadres, podent expressar de forma externa allò que els suggeria la protegida obra.

Però si és de l'obra que cal parlar, cal apreciar-hi l'austeritat mai mancada d'originalitat, un element que permet a Guixé utilitzar els materials més senzills per a recrear situacions força aconseguides. Resulta curiosa també la idea d'incorporar l'element de les tres dimensions a un gènere, el del típic "quadre de paret", que no el duu implícit: s'hi poden trobar aixetes, cranis de búfal o sargantanes, evidentment no reals, que sobresurten de la superfície vertical de l'obra.

Aquesta és, sense cap mena de dubte, una exposició poc usual i una aposta per l'art nou i jove de gran importància; tant la mostra artística com la *performance*, que no va deixar a ningú indiferent, són també clares mostres que l'art contemporani no sols és a la metròpoli, sinó ben a prop de la nostra ciutat, que fa bé en donar-li cada cop més suport.

LA UOC A RÀDIO TÀRREGA

Des del punt de suport de Tàrraga la Universitat Oberta de Catalunya, ubicat a la segona planta de la Biblioteca Comarcal a la plaça de Sant Antoni de Tàrraga, us volem assabentar que cada primer dimecres de mes, en col·laboració amb Ràdio Tàrraga, es realitza un programa monogràfic sobre els estudis que es poden realitzar en aquesta universitat virtual.

És un programa pioner, ja que és la primera vegada que es realitzarà a Catalunya. En cada programa es dona informació privilegiada, per part d'un professional de reconegut prestigi, sobre els aspectes fonamentals d'aquests estudis i després, en un tertúlia on participen estudiants dels estudis corresponents, van explicant de manera planera les seves experiències, problemes, satis-

faccions... i posen sobre la taula que qualsevol persona amb una bona dosi d'esforç, voluntat i constància pot continuar la seva formació acadèmica i cultural, sense barreres d'espai ni de temps.

La UOC és una universitat no presencial que dona una nova resposta educativa en el marc de l'ensenyament universitari. Amb l'ús de les noves tecnologies multimèdia i interactives es facilita una bona accessibilitat. Amb materials docents propis i l'aplicació de models pedagògics innovadors, aquesta universitat és capdavantera i els seus objectius primordials són oferir la màxima qualitat docent amb un professorat de qualitat que garanteixi la correcció i l'eficàcia del procés d'aprenentatge en aquests estudis a distància.

poesia

"HOLOGRÀFIC-2"

Sueños de visión
nunca puedes escoger
nunca, nunca,
mis ojos se cierran
cada día que pasa veo más lejos.
A veces pienso en contarte cosas bonitas
nunca...

Joan Borda

"BARRO HECHO SANGRE..."

Barro hecho sangre entre las manos;
(membre del aire, músculo de arcilla),
párpado tendido entre las curvas suaves
de tiernas golondrinas que ejecutan
un curso breve de geometría espacial.

Ojo tendido en los huecos
que separan la carne del aire,
y se desploma en el pozo sin fondo de lo humano
para hallar a Dios;
donde la mano y el rostro
cruzados de invisibles arrugas
perpetúan su tristeza,
sus ansias, su mirar agonizante,
sus eternos ojos desplegados
en la recta dura de un íntimo horizonte.

Leandro, jardinero del aire,
de la idea espesa, jardinero
de maravillosas plantas de barro y de madera...

Félix Martín

Tiran(i)a

Bashkim Shehu

Del 23 de gener al 28 d'abril, sala 3 del CCCB

TIRANA: CAPITAL D'ALBÀNIA

TIRANIA: PODER D'UNA SOLA PERSONA EXERCIT DE MANERA OPRESSIVA
TIRAN(I)A: UNA EXPOSICIÓ SOBRE L'EXPERIÈNCIA HUMANA DE LA TIRANIA,
SEGONS EL CAS ALBANÈS (1944-1990)

Albània és un país ignorat pel món que reapareix als ulls de l'opinió pública a través de la imatge de vaixells a vessar de refugiats albanesos als molls dels ports italians els anys 1991 i 1997. El 1985 havia mort el dictador stalinista Enver Hoxha. Des del 1945 havia dominat Albània tot exercint-hi un poder sagnant i paranoic, que portà a l'aïllament total del país de la

resta del món. Exercí una tirania que va abastar totes les facetes de la vida albanesa: les físiques, les psicològiques i les estètiques. L'exposició Tiran(i)a parteix de la mirada realitzada sobre aquesta crua realitat per part de l'escriptor albanès Bashkim Shehu, exiliat a Barcelona l'any 1997. A través de referents arquitectònics —construccions simbòliques de l'arquitectura del poder—, muntatges audiovisuals, pintures i escultures del realisme socialista, estàtues dels líders comunistes retirades de les places públiques, llibres i fotografies, Shehu dissectiona la tirania exercida per Hoxha i la converteix en una metàfora. D'aquesta manera, a través de l'exposició, el cas albanès es fa extrapolable a molts altres casos donats al llarg de la història contemporània.

El recorregut de l'exposició té en compte els àmbits següents:

1.- La plaça Skanderbeg, centre de Tirana, no tan sols per raons urbanístiques, sinó també com a escenari d'alguns dels esdeveniments històrics més importants per al país. L'ocupació d'aquesta plaça (pels feixistes, pels nazis, pels comunistes...) significa, simbòlicament, la possessió del poder. Un espai documental que permet fer un recorregut per la història antiga i moderna d'Albània.

2.- L'Ànima Captiva, àmbit que representa la tendència del totalitarisme a imposar un control sobre la vida espiritual de tothom. Es representa mitjançant una biblioteca que

recull els llibres prohibits per Hoxha, tots ells marcats amb una R, entre els quals hi havia una bibliografia de Cervantes, els llibres d'Ernst Hemingway, Rafael Alberti i Jean-Paul Sartre, o les obres de Plató, Aristòtil i Hegel. En segon lloc, els llibres de la biblioteca particular del dictador; molts d'ells prohibits als albanesos i, finalment, els llibres escrits per Hoxha.

3.- El Nou Home, com a descripció del tipus de "monstre" que la dictadura d'Hoxha (com altres règims totalitaris) intenta produir: fort, sense sentiments i amb un únic objectiu, el triomf de la causa, el triomf del "Dirigent". En aquesta secció s'exposa, entre altres coses, una col·lecció inèdita d'escultures i pintures del museu de Tirana que pertany al moviment estètic del realisme socialista.

4.- La morfologia del poder: evocada a través de "La Piràmide", figura que té una relació evident amb l'estructura del poder i que al mateix temps representa un tipus d'economia que en l'etapa postcomunista va portar el país a la ruïna, i "El Búnquer", com a realitat i símbol del deliri defensiu del règim. Hoxha va arribar a fer construir dos-cents mil búnquers (en tenia planificats set-cents mil), per a una població de dos milions d'habitants. Avui, la majoria d'aquests habitatges estan envaïts per la vegetació o són reutilitzats per altres funcions (restaurants, tallers d'artistes, habitatges precaris...), però encara resten com a símbol de l'autoaïllament del país a causa del règim d'Hoxha.

Sobre les piràmides mausoleus, en els búnquers confosos en el paisatge, en els carrers rehabilitats, s'erigeix la Tirana actual, la ciutat més desconeguda, més apassionant, que aquesta exposició converteix en paradigma dels nostres temps.

VERDAGUER I CE

CATALUNYA, EN DEUTE AMB MOSSÈN CINTO VERDAGUER

Gener Gonzalvo i Bou

El mes de juny d'enguany s'escaurà el centenari de la mort de l'excels poeta Jacint Verdaguer i Santaló. En aquella data, més de tres-centes mil persones acomiadaren, a Barcelona, les despulles del més gran poeta català de totes les èpoques. Si els poetes, com diu Joan Perucho, són els escollits d'entre els escriptors, sens dubte el "rossinyol de Folgueroles" fou el qui millor cantà en la nostra llengua. Si algú va "salvar-nos els mots", en paraules d'Espriu (un altre poeta grandios i oblidat), en una època en què la llengua catalana estava en plena decadència literària i formal, fou mossèn Cinto. La Renaixença catalana tingué en ell la seva coronació. Els seus grans monuments poètics, com *L'Atlàntida* (que deixà embadalits als membres dels Jocs Florals de Barcelona), i sobretot, al meu parer, *Canigó*, marquen un abans i un després de la llengua de Catalunya, com ho foren també les obres medievals de Ramon Llull.

La vida de mossèn Cinto tingué dues cares. Una, la dels anys de joventesa i plenitud, quan es formà plenament al seminari de Vic, quan es presentà amb barretina als Jocs Florals de Barcelona i quan fou almoner del marquès de Comillas, quan viatjà arreu d'Europa i més enllà. Foren anys d'èxits literaris i reconeixements i d'una intensa producció bibliogràfica. Nogensmenys, el bisbe Morgades de Vic el coronà, a Ripoll, com a "poeta de Catalunya".

En canvi, mossèn Cinto va viure els darrers decennis de la seva vida dins d'un particular calvari, quan fou calumniat injustament per una burgesia que no li perdonà que es decantés pels pobres i marginats de la societat. L'abandonaren el bisbe de Vic, que el confinà a la Gleva, el seu protector, Antoni López, i fins i tots els seus millors amics, com el poeta Jaume Collell (amic de la família Pedroló). Sol i malalt, morí a Vallvidrera. Només cal llegir

els corpreneadors poemaris Sant Francesch i Flors del Calvari i, sobretot, la gran obra en prosa *En defensa pròpia*, per adonar-nos de la magnitud del drama verdaguerià.

Enguany, proclamat Any Verdaguer, se celebrarà aquesta efemèride, però malauradament crec que no tindrà el ressò que la figura de Verdaguer es mereix. Coincidint amb un aniversari gaudinià, si mireu, per exemple, el web de la ciutat de Barcelona, veureu que hi ha programades una quinzena d'exposicions dedicades al genial arquitecte reusenc; només una, dedicada a Verdaguer. Catalunya no s'ha reconciliat com cal amb el poeta de la plana de Vic. Aquest any era una ocasió magnífica per a fer-ho. Però, és clar, ven més

un arquitecte modernista, venerat pels japonesos (i per tant, pel gran capital), i fa més modernor destacar les pedres de Gaudí que no pas lloar la figura d'un poeta, encara que aquest sigui considerat el més gran dels poetes catalans. Sens dubte que el poble català té un subconscient difícil d'entendre, quan sabem que la llengua és allò més sagrat i més propi, i que ens distingeix com a nació.

A Tàrrrega, modestament, el col·legi Jacint Verdaguer i l'Arxiu Històric Comarcal preparen una exposició per homenatjar, des de la nostra ciutat, a mossèn Cinto. Dins de les nostres possibilitats, creiem que la mostra serà digna d'aïtal figura i preparem alguna sorpresa bibliogràfica i poètica, de manera que l'exposició interessi tant als petits dels col·legis com al públic en general. Com és imprès al recordatori targari de la mort de Verdaguer, del juny de 1902 (que venerem com una joia a l'Arxiu Comarcal, i que el mostrarem al públic): "Catalans de cor, no us oblideu de pregar a Déu per l'etern descans del Cantor de la nostra pàtria, del gran poeta Mossèn Jacinto Verdaguer!".

CELA, IN MEMORIAM

C.J. CELA

Miquel Millà Novell

La capacitat literària i la vessant histriònica i mediàtica eren dues característiques de Camilo José Cela. El resultat ha estat que la seva mort ha desfermat una gran quantitat d'articles, uns amables i respectuosos i uns d'altres que el titllen d'egòlatra, groller, mal educat... Era, efectivament, un home polièdric i difícilment encasellable.

A mi se m'ha proposat una col·laboració per a *Culturàlia* i, naturalment, hi corresponc amb molt de gust. La meua aportació, però, no serà sobre el seu aspecte humà i cívic: no té més rellevància que la de les anècdotes que se'n puguin explicar. No consistirà, tampoc, en fer un resum de la seva obra: als manuals de text s'hi pot trobar. Què diré, doncs? Jo, ben poca cosa. M'estimo més deixar-lo parlar a ell a través d'uns fragments de les seves dues obres més representatives.

La primera, *La familia de Pascual Duarte* (1942), representa un canvi d'orientació en la literatura espanyola durant aquells anys de convalescència de la postguerra. És una obra dura, crua i tremendista que presenta personatges i ambients absolutament degradats per la misèria.

Vegem, per exemple, què en diu dels seus pares:

Mi madre (...) era poco amiga del agua, tan poco que si he de decir verdad, en todos los años de su vida que yo conocí, no la vi lavarse más que en una ocasión en que mi padre la llamó borracha y ella quiso como demostrarle que no le daba miedo el agua.

Ella le llamaba desgraciado y peludo, lo tachaba de hambriento y portugués, y él, como si esperara oír esa palabra para golpearla, se sacaba el cinturón y la corría todo alrededor de la cocina hasta que se hartaba. Yo, al principio, apañaba algún cantarazo que otro

Del seu germà Mario:

(...) un guarro (con perdón) le comió las dos orejas (...) pasábase los días y las noches llorando y aullando como un abandonado, y como la poca paciencia de la madre la agotó cuando más falta le hacía, se pasaba los meses tirado por los suelos, comiendo lo que le echaban, y tan sucio, que aun a mí que, ¿para qué mentir?, nunca me lavé demasiado, llegaba a darme repugnancia.

Una última mostra d'aquest llenguatge expressionista que ens recorda la duresa de Quevedo o de Valle-Inclán, la tenim en l'assassinat de la seva mare:

Me abalancé sobre ella y la sujeté. Forcejeó, se escurrió... Momento hubo en que llegó a tenerme cogido por el cuello. Gritaba como una condenada. Luchamos (...) Rugíamos como bestias, la baba nos asomaba a la boca (...) Seguíamos luchando; llegué a tener las vestiduras rasgadas, el pecho al aire. La condenada tenía más fuerzas que un demonio. Tuve que usar toda mi hombría para tenerla quieta. Quince veces que la sujetara, quince veces que se me había de escurrir. Me arañaba, me daba patadas y puñetazos, me mordía. Hubo un momento en que me cazó un pezón —el izquierdo—

y me lo arrancó de cuajo. Fue el momento mismo en que pude clavarle la hoja en la garganta.

La sangre salía como desbocada y me golpeó la cara. Estaba caliente como un vientre y sabía lo mismo que la sangre de los corderos...

La segona, la més representativa de totes, és *La colmena* (1951). És una fita en la novel·la espanyola de postguerra, tan important com *Historia de una escalera* (1949) de Buero Vallejo, en teatre, i com *Hijos de la ira* (1944) de Dámaso Alonso, en poesia. Proposo dos fragments: el primer és una poètica evocació dels bancs de carrer; el segon ens enfoca amb una mirada

tendra i trista el cas de Merceditas:

Los bancos callejeros son como una antología de todos los sinsabores y de casi todas las desdichas: el viejo que descansa su asma, el cura que lee su breviario, el mendigo que se despioja, el albañil que almuerza mano a mano con su mujer, el tísico que se fatiga, el loco de enormes ojos soñadores, el músico callejero que apoya su cornetín sobre las rodillas, cada uno con su pequeño o grande afán, van dejando sobre el banco ese aroma cansado de las carnes que no llegan a entender del todo el misterio de la circulación de la sangre. Y la muchacha que reposa las consecuencias de aquel hondo quejido, y la señora que lee un largo novelón de amor, y la ciega que espera a que pasen las horas, y la pequeña mecanógrafa que devora su bocadillo de butifarra y pan de tercera, y la cancerosa que aguanta su dolor, y la tonta de boca abierta y dulce babita colgando, y la vendedora de baratijas que apoya la bandeja sobre el regazo, y la niña que lo que más le gusta es ver cómo mean los hombres...

La niña se sienta en el borde de una butaca forrada de verde. Tiene trece años y el pecho le apunta un poco, como una rosa pequeña que vaya a abrir. Se llama Merceditas Olivar Vallejo, sus amigas le llaman Merche. La familia le desapareció con la guerra, unos muertos, otros emigrados. Merche vive con una cuñada de la abuela, una señora vieja llena de puntillas y pintada como una mona, que lleva peluquín y se llama doña Carmen(...)

Doña Carmen vendió a Merceditas por cien duros; se la compró don Francisco, el del consultorio.

Al hombre le dijo:

—¿Las primicias, don Francisco, las primicias! ¿Un clavelito!

Y a la niña:

—Mira, hija, don Francisco lo único que quiere es jugar, y además, ¡algún día tenía que ser! ¿No comprendes?

La seva vida, els seus numerets i els premis que ha obtingut no li donen ni més ni menys qualitat artística: no tenen cap importància. Però el llegat de més de quaranta llibres i centenars d'articles periodístics, la vàlua i significació d'alguns d'ells i l'esperit de renovació constant fan que Camilo José Cela sigui un importantíssim puntal de la literatura espanyola de la segona meitat del segle XX.

MIRADES I PERCEPCIONS

Remodelació d'un logo

Ermengol Puig i Tàpies

La BAT (Benèfica Associació Teatral), grup de teatre força actiu i prou reconegut, aviat complirà 50 anys. El període és prou llarg i dilatat per a felicitar-los i encoratjar-los a continuar endavant. Per celebrar l'efemèride ja s'han començat a moure i, no fa massa, convocaren, entre els alumnes del cicle formatiu de gràfica publicitària de l'Escola d'Arts Ondara, un concurs per remodelar el logotip que des de l'inici, cap als anys 50, ha simbolitzat l'entitat teatral. La finalitat del logo remodelat és acompanyar les actuacions del grup durant el període commemoratiu. La capçalera d'aquest article reproduïx les dues imatges gràfiques.

De les propostes presentades, la de l'alumne Jeroni Martínez-Franch fou la que més interessà i fou la que es trià perquè es cregué que solventava bé els objectius que se cercaven. L'alumne, en la seva proposta, no s'ha plantejat un trencament ni ha pretès un canvi radical respecte al punt de partença. Simplement, respectant els elements essencials del logotip, ha volgut retre homenatge a la feina feta i al temps transcorregut. La remodelació, per damunt de tot, ha volgut destacar el teatre com a element i activitat exclusiva i clau del grup. Amb considerable sensibilitat, ha posat al dia els aspectes plàstics, com els colors, la tipografia i la mateixa estructura del logo. El respecte pel passat no priva que la remodelació incorpori canvis estètics i de llenguatge ni que pretengui simbolitzar un necessari relleu generacional que permeti mirar el futur amb renovades energies. Mirada globalment, la proposta de Jeroni Martínez-Franch resulta molt equilibrada i adient per a la funció que ha de fer. La remodelació, visualment i volgudament, és senzilla però resulta força sòlida i moderna.

Quan els alumnes em comentaren que feien aquest treball em vingué al cap la següent reflexió. Tàrraga, els darrers 30 anys, ha evolucionat força i en molts camps i aspectes, com en l'artístic, ha madurat. Són nombrosos els fets que podríem aportar per comprovar-ho. N'hi ha algun de força evident: l'interès que els targarins han mostrat per visionar obres d'art en exposicions i per adquirir-ne ha estat constant. S'han pogut fer exposicions interessants amb molta obra cedida entusiastament per particulars. La sensació que fa el conjunt de l'activitat artística és que la gent sent l'art com a més proper. De ben segur que no és una casualitat però el canvi, en el temps, coincideix amb el període democràtic. Hi ha un altre fet constatable: la millora del context artístic va aparellada amb la de la qualitat dels artistes i de la seva obra.

Algú pensarà que aquesta qüestió no necessita de tanta

monserga, que la raó és tan simple i prosaica com que la bonança econòmica és la que ha produït aquestes millores. Respecte a això, he de dir que la influència de la conjuntura econòmica s'ha d'acceptar, però que ella sola no té prou potència per explicar-ho tot. Històricament hi ha una demostració clàssica que ho evidencia plenament: el gran Segle d'Or espanyol coincideix amb un període de regressió econòmica general, i, com aquest, es podrien posar altres exemples. En qüestions artístiques, crec que més transcendental que l'economia

són les actituds, les mentalitats i els comportaments dels ciutadans. D'una forma especial, valoro l'acció transcendent de certes persones que, de fet, són les que ho fan factible.

Ha estat voluntat de Tàrraga, durant aquests anys, dotar-se d'una infraestructura cultural i artística prou adient i potent. Les instal·lacions han facilitat que molta gent, tant si tenen nom i reconeixement com si no en tenen, exposi la seva obra o, simplement, que altres puguin visionar-la. S'ha facilitat l'aterratge d'exposicions itinerants prou interessants i educatives. L'art no figuratiu contemporani, el propi del segle XX, tot i que en aquests moments hi ha tendències a deixar-lo de banda i s'ha posat de moda recuperar coses allunyades de la modernitat, també ha tingut cabuda i espai. S'ha donat possibilitats a joves autors per a que es puguin guanyar un lloc i un reconeixement.

Bé, algú es pot preguntar què té a veure això amb l'inici de l'article? Doncs que, fent una comparació entre el logotip dels anys 50 i la remodelació que se n'ha fet s'hi poden constatar bona part d'aquests canvis estètics i actitudinals. L'antiga evidència, com segurament no podia ser d'una altra manera, els elements propis del nacionalcatolicisme d'aquells anys. Les creus i els cors ja no són un símbol del nostre temps crec que ho és més el dinamisme propi de les actuacions teatrals.

Aquell logo (en desconec l'autor), ens evidencia un context conservador en què a ningú no se li acudí anar a la recerca d'un dissenyador forani. En canvi, quan als anys 80, en plena consolidació democràtica, calgué fer el logotip del Museu Comarcal s'acudí, gairebé per obligació, a la capital. Segurament es creia que a Tàrraga ningú no tenia la modernitat suficientment assumida per encomanar-li aquell treball; per això, segurament, s'encarregà a la capital. En l'actualitat, finalment, com demostra la remodelació feta per Jeroni Martínez-Franch, potser no cal sortir de casa per fer una feina que manifesti el context targarí i que mostri la modernitat.

NOTÍCIES DE LA BIBLIOTECA

Carme Asensio

El gener és el mes de les estadístiques, a les biblioteques ens dediquem a recollir i comptabilitzar totes les dades de l'any anterior. Desde del Servei de Biblioteques ens envien el resultat de la nostra activitat anual, extreta de les estadístiques mensuals de préstec, que surten de forma automatitzada i centralitzada a la seu del servei, gràcies al sistema de treball en xarxa, tant en la gestió del préstec, dels usuaris i de les entrades de fons nou al catàleg col·lectiu.

Unes de les dades més curioses són els *rankings* de préstec de llibres, VD's i CD's. Quins són els documents que han sortit més en préstec aquest any? Itambé el "ranking" de lectors infantils i adults o sigui, la llista dels superlectors de la biblioteca. En el cas dels lectors, ja fa temps que hi ha una conclusió interessant i molt clara que voldria compartir: surten dos llistats, els 25 lectors adults i els 25 lectors infantils que han fet més préstec durant l'any. En el 99% dels casos, aquests usuaris estan relacionats, ja que els lectors infantils són en la seva majoria fills dels lectors del llistat d'adults.

Això és una evidència clara que la lectura és un hàbit compartit; que en una família on els pares gaudeixen d'aquest plaer, encomanen les ganes als seus menuts; que molts pares que acompanyen als seus fills a la biblioteca i assaboreixen junts un conte a la secció infantil, també són addictes a practicar aquesta activitat a casa. Per tant, anar tots plegats a la biblioteca es converteix en una estona de convivència, intercanvi de gustos, aficions i il·lusions. Els nens petits són el nostre més fidel mirall, imiten tot el que fem,

- "El pare s'emporta un llibre, jo també!"
- "La mare llegeix, jo faré el mateix al seu costat!"
O com la meua filla que, amb divuit mesos, m'estira els pantalons i em reclama: "conte, conte!"

Hi ha molts nens d'aquest llistat que tenen la sort que els seus pares els regalin, cada nit, la descoberta d'una història diferent (encara que ells sempre volen que les repetim).

No creieu que aquests infants seran, en un futur, amb tota seguretat, bons lectors?

El carnet de lector no té limitacions d'edat, el nen pot tenir-lo desde els seus primers dies de vida, i els pares poden aprofitar l'oportunitat de triar, remenar, demanar i emportar-se, amb cada carnet, un total de sis documents a casa.

I aquí teniu el ranking de llibres d'adults:

Amb 19 préstecs: • *Retrato en sepia*/ Isabel Allende
• *La Hija de la fortuna*/ Isabel Allende

Amb 18 préstecs: • *El Último judío*/ Noah Gordon

Amb 16 préstecs: • *Por qué los hombres no escuchan y las mujeres no entienden los mapas*/ Allan Pease *
• *El Demonio y la señorita Pym*/ Paulo Coelho

Amb 14 préstecs: • *Bulbosas floridas*/ David Joyce *
• *Els Veïns de dalt, la volta a Europa en 99 dies*/ Albert Om *
• *El Undécimo mandamiento*/ Jeffrey Archer
• *La Hija del caníbal*/ Rosa Montero
• *Mientras vivimos*/ Maruja Torres

Amb 13 préstecs: • *Los Pilares de la tierra*/ Ken Follett
• *La Hermandad*/ John Grisham
• *El Jardinero fiel*/ John Le Carré
• *La Aventura del tocador de señoras*/ Eduardo Mendoza

*A diferència dels altres, aquests llibres no són novel·les. Algunes de les novel·les d'autors estrangers-també ens han arribat traduïdes al català: pregunteu al personal de la biblioteca.

Pregunta per a la reflexió:
Què passa amb els escriptors catalans?

2001: algunes pel·lícules bones (i moltes de dolentes)

J. B. Solé i Francesc Gasull

Ens han agradat

Nueve reinas: abans de l'enfonsament econòmic i social de l'Argentina ens va arribar des del país sudamericà aquesta farsa de pícars, amb Ricardo ("El hijo de la novia") Darín de protagonista.

Amelie: el veïns francesos demostren que són la primera indústria europea del cinema, amb alguns productes originals com *Amelie* o la recerca útil de la felicitat.

Los otros: el boom Amenábar i la pel·lícula espanyola més taquillera no són un bluf. El jove director domina la tècnica narrativa i ens fa recuperar la fe en el cinema de por intel·ligent. El cinema espanyol ens ha deixat altres digníssimes perles com *Silencio roto*, *Pau i el seu germà*, *L'illa del holandès* i *Intacto*.

Deseando amar: Wong Kar Wai retrata poèticament un adulteri sense consumar, amb look retro i cançons de Nat King Cole. Un plaer estètic per als sentits, arribat des d'Orient.

La maldición del escorpión de jade: un altre any, Woody Allen entre els millors. Homenatge al cinema negre dels anys 40 i una fina ironia sobre els amors a primera vista. Compte amb la paraula Constantinoble.

La habitación del hijo: Nanni Moretti descriu sense efectismes el dolor i el buit que provoca la mort d'un ésser estimat. El desvertebrament d'una família colpejada per una tragèdia, des d'una mirada serena.

Memento: un thriller explicat al revés, en què l'espectador va lligant caps reconstruint un puzzle. El protagonista, amnèsic, recorre als tatuatges i a les polaroids per recordar els fets que li succeeixen.

Shrek: un conte de dibuixos animats políticament incorrecte i amb molta mala baba. Competència lleial als estudis Disney a càrrec d'un ogre verd parit per Spielberg i els píxels de la Dreamworks.

En construcción: el gènere del documental revifa amb la càmera inquieta de José Luis Guerin escrutant la transformació del Raval de Barcelona. Altres brillants mostres documentals: *Asesinato en febrero*, *Los niños de Rusia*, *El caso Pinochet*.

Kandahar: l'iranjà Moshen Makmalbaf exposa gairebé com un reportatge periodístic la represió que pateix la dona a l'Afganistan dels talibans. Rodada molt abans de l'11 de setembre, és un document que ara té valor afegit.

I a més: *Traffic*, *El juramento* i *Chocolat*.

Ens han avorrit

Cadena de favores: trampós intent de guanyar Òscar amb un repartiment de campanetes (Spacey, Hunt, Osment) i un guió de pa sucat amb oli. Els de l'Acadèmia no s'ho van empassar, per sort.

El planeta de los simios: Tim Burton, creador de *Ed Wood* i *Sleepy Hollow*, relisca i es fot de nassos amb aquest infecte remake d'un clàssic indiscutible de la ciència ficció. Malgrat això, èxit rotund de públic.

15 minutos: mirant més la butxaca que el prestigi, Robert DeNiro ens ha ensarronat el 2001 amb films avorrits com *Hombres de honor*, *Nadie es perfecto* o aquest thriller inconnexe i emboirat.

Tomb Raider: adaptació a la gran pantalla d'un popular videojoc. Lluny de distreure, aquesta pel·lícula és un frenètic videoclip per a espectadors molt poc exigents. La Jolie ha rematat l'any amb un altre bodrio anomenat *Pecado original*.

Son de mar: després de l'oblidable *Volaverunt*, Bigas Luna continua la seva davallada amb aquest melodrama sexual on ni el magnetisme de Leonor Watling salva el film del naufragi més estrepitos. Ni fred ni calor ens han donat films de presumpta alçada com *Sin noticias de Dios*, *Lucía y el sexo* i *Buñuel y la mesa del rey Salomón*.

Pearl Harbor: una injecció de patriotisme nord-americà amb el rostre inexpressiu de Ben Affleck i un romanticisme ensucrat i ridícul. Es va estrenar al nostre país dos mesos abans de l'11-S, el Pearl Harbor del segle XXI.

Jay y Bob el Silencioso contraatacan: a Kevin Smith li cal ja una reorientació de la seva carrera. De la creativitat de *Clerks* o *Persiguiendo a Amy*, ha passat a la filosofia barata de *Dogma* i l'humor barroer del film assenyalat.

Torrente 2: molta angúnia ens ha causat veure en pantalla les noves desventures del policia caspós; la mateixa sensació hem tingut davant *Gente pez* o la comèdia *Desafinado*, malgrat el seu estelar repartiment.

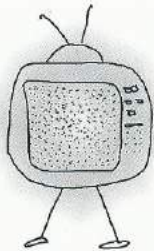
Jurassic Park 3: el retorn a l'illa de Sorna no amaga cap sorpresa, sinó un conjunt de situacions vistes i revistes. Spielberg, molt sàviament, va declinar de dirigir-la i es va quedar a l'ombra exercint de productor.

Destino de caballero: aventures i gestes medievals a ritme de rock and roll. Com es menja això? El director de *Payback* llença la tovallola i es ven al Hollywood més tòpic.

I a més: *Rock star*, *The mexican*, *Ni una palabra*, *Faust*,...

La discrepància: els dos signants de la secció no ens hem posat d'acord en valorar amunt o avall el famós *Moulin Rouge* de Baz Luhrmann. Mentre un creu que el film suposa una renovació del gènere musical amb molta imaginació i talent, l'altre considera que és un infecte videoclip que embruta la memòria de l'excel·lent *Moulin Rouge* de John Huston. Vosaltres mateixos.

La innocentada de Cap d'Any

Gerard Martínez i Minguell

Les gales i els programes especials de la nit de Cap d'Any que van perpetrar les televisions autonòmiques i estatals van ser de jutjat de guàrdia, per no titllar-les de típiques, tòpiques i, en alguns casos, de retrògrades. Només Canal + i, ocasionalment, TV3, van animar amb petites però interessants sorpreses la petita pantalla durant la insípida nit de Cap d'Any d'enguany.

Els espectadors de TV3 van ser víctimes d'una enginyosa broma per part de la cadena, ja que esperaven veure Joel Joan i Jordi Sánchez, la famosa parella de *Plats Bruts*, retransmetent les campanades. Els més espavilats ja podien imaginar-se que era materialment impossible que a les dotze de la nit estiguessin a Núria per acomplir el tradicional ritu de menjar-se el raïm amb els espectadors, ja que el David i el Lopes tenien prevista aquella mateixa nit, a les deu, una representació al Teatre Romea d'*Excuses!*. Així doncs, aquella nit, TV3 ens va narrar el periple dels dos actors que, mentre es dirigien a Núria, es van aturar en un casa de cites. Allà, les noies els entretenien més del compte i no arribaven a l'hora per narrar les campanades. En el seu lloc va aparèixer Núria Barcardit, que va fingir haver d'encarregar-se d'imprevist de la retransmissió, en una autoparòdia del que va passar arran de l'11 de setembre, quan ella, estant de vacances a Nova York, va haver de fer-se càrrec de la informació sobre els atemptats a la ciutat americana. A continuació, a TV3, vam poder veure el millor A pèl de la temporada: els tandems Rubianes - Bozzo, Fuentes - Flavià, i Padilla - Buenafuente ens van demostrar que el programa guanyaria moltíssim si comptés amb diferents parelles 'de sofà' cada setmana. En referència al Cap d'Any de TV3, cal obviar el caspós programa de ball que van presentar Lloïl Bertran i Quico "el progre", una proposta insípida alhora que prescindible.

Paral·lelament, Canal +, dins d'*Historias de amor y guinyol*, Romeo Zapatero i Julieta Aznar es declaraven amor infinit. El que van fer els ninots de la cadena va ser, com cada any, imaginatiu i agradable, en comparació amb la ximpleria i la manca d'originalitat de la resta de les cadenes. Quan semblava impossible de superar el petó, amb llengua inclosa, entre Aznar i Zapatero, va venir l'últim esqueix del programa, una parodia de la pel·lícula de Julio Medem *Lucía y el sexo*, on Aznar escrivia una bonica novel·la en què s'imaginava ell mateix, amb corbes femenines, rebolcant-se per la platja amb George Bush i deixant-se cobrir de fang pel pre-

sident americà. Poc després, despullat en un llit amb Zapatero, i imitant un dels millors diàlegs de la pel·lícula de Medem, el secretari general socialista preguntava: "Què prefereixes? Un pacte salvatge amb un desconegut o un pacte d'amor amb algú del teu partit?", i el president responia: "Prefereixo pactar amb tu. Mai m'hauria pensat que em tocaria una cosa tan bona. Em pensava que oposicions com tu només eren per als altres". Seguidament, ens trobàvem una Ana Botella meravellada per la qualitat literària del seu marit. La nota més delirant de la nit va anar a càrrec de Celia Villalobos, abraçada a una vaca durant la retransmissió de les campanades.

Per la seva part, TVE-1 va treure el mateix guió de sempre per la gala de Cap d'Any, amb el conseqüent èxit amb què compta sempre el seu programa especial. José Luis Moreno va ser l'encarregat de dirigir *Con la Primera al 2002*, original nom per a una proposta de més de deu hores, on els encarregats d'animar la vetllada van ser els "clàssics" Ramon García, Mabel Lozano, Juncal Rivero i Juan y Medio. L'únic moment de tota la vetllada que la cadena estatal va oferir en directe va ser l'hora de les campanades, amb la qual cosa Ramon García va fer doblat, en aquest cas, però, amb Paloma Lago, ja que la resta de la gala s'havia gravat un mes abans.

I, finalment, no ens podem oblidar d'Antena 3 i de Tele 5, que semblen haver llençat la tovallola davant de TVE-1 perquè, una vegada més, van recórrer a l'emissió d'un *collage* de cançons enllaunades de programes anteriors per tal d'omplir la graella nocturna. Tele 5, no obstant, va invitar els espectadors a prendre el raïm des de la plaça d'Espanya de Ronda (Màlaga), en lloc de la concorreguda Puerta del Sol de Madrid.

Les innocentades de TV3 i de Canal +, doncs, no van tenir ni punt de comparació amb les de la resta de les cadenes, que van demostrar una vegada més la seva incapacitat per oferir alguna cosa decent als espectadors. El que és més greu de tot plegat és que no es tractava de cap innocentada voluntària, tot i que a alguns els semblés una broma molt pesada... Per cert, ens han arribat uns rumors a la redacció que ens informen que la celebració del Cap d'Any següent podria traslladar-se al dia 28 de desembre. Jo aposto perquè així sigui, ja que d'aquesta manera, almenys, ja estarem preparats. Bon inici d'any!

CINE CLUB LA LLOCA

Francesc Gasull

Divendres, dia 8 de febrer de 2002

Qué noche la de aquel día!

de Richard Lester

IMAGEN MEJORADA
Y BANDA SONORA RESTAURADA DIGITALMENTE.

The Beatles

"¡Qué Noche La de Aquel Día!"

"A HARD DAY'S NIGHT"

Recentment, George Harrison ha estat número 1 a les llistes britàniques amb *My sweet Lord*, una cançó de 1970 i reeditada amb motiu de la seva mort el passat 2001. La desaparició de l'exbeatle va coincidir al nostre país amb la reestrena d'*A hard day's night*, una de les curioses pel·lícules que van interpretar els quatre de Liverpool sota les ordres de Richard Lester.

Qué noche la de aquel día descriu les aventures d'un fictici grup de rock molt famós (evidentment, inspirat en els Beatles) durant dos dies d'intensa activitat. A mig camí entre el documental i la ficció, el film és un valuós testimoni artístic i social de l'Anglaterra del moment, o sigui, l'any 1964. Reconegut a partir de *El knack...y cómo conseguirlo*, Richard Lester va rodar un any abans la pel·lícula que ens ocupa, seguint de prop les tendències del *free cinema* britànic (pop art, avantguarda, rodar en exteriors càmera a la mà, muntatge poc convencional).

La filmografia de Lester és ben heterodoxa: pel·lícules amb els Beatles (també va realitzar *Help*), aventures de capa i espasa (*Los tres mosqueteros*), i seqüeles no gaire originals (*Superman 2* i *Superman 3*). La perla de la seva col·lecció és *Robin y Marian*, retrat desmitificador del bandit de Sherwood, amb un Sean Connery calb i brut.

Ajuntament de Tàrraga
Regidoria de Cultura

Circuit
Urgellenc

Nota del Consell de Redacció: Els originals que els lectors vulguin s'hauran de presentar abans del dia 20 de cada mes a la seu del Centre Cultural de Tàrraga. Tot els originals presentat passada aquesta data no es podran publicar fins al pròxim mes. Qualsevol persona interessada a publicar un article haurà de respectar aquestes condicions.

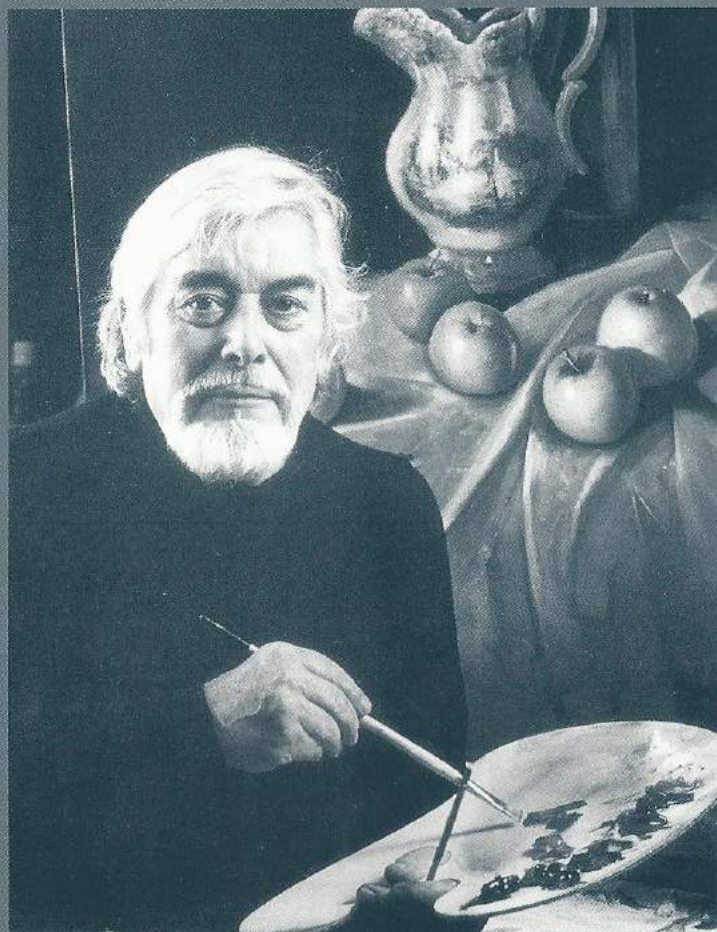
Antonioti

artista internacional

PAT

Amb motiu de la darrera exposició de l'internacional artista targarí Antonioti, i donant-se l'estranya circumstància que durant els quinze dies que restà oberta al públic l'artista no féu acte de presència a la sala, a excepció del dia de la inauguració, vaig decidir d'anar-lo a visitar a l'estudi del carrer de Sant Joan. Me l'imaginava en una situació relaxada, després de l'esforç que representa tot l'enrenou d'una exposició, i més el d'aquella excel·lent mostra que en l'argot d'orfebreria qualificaríem de pintura "de llei". Doncs bé, tot el contrari: l'Antonioti em sorprengué amb un entusiasme desbordant, del tot dedicat a la seva activitat pictòrica i ple de projectes que li arriben continuament, tant per exposar a Espanya com a l'estranger.

A l'agenda hi té programada, en primer lloc, una exposició pel mes d'abril a Sabadell; per les festes de Sant Isidre al mes de maig, a Madrid i, per últim, ja a l'octubre, l'artista es desplaçarà juntament amb la seva obra fins a l'alemanya ciutat de Mainz. Els seus seguidors recordem les moltes exposicions que ençà del

1980 l'Antonioti ha fet a l'estranger (França, EEUU, i sobretot Alemanya) tot i que les hagués d'interrompre a causa dels seus problemes de salut. El cert és que a l'estranger mai han oblidat la qualitat de la seva pintura i, si no sorgeixen complicacions, enguany tornaran a gaudir d'ella.

Pel que fa a l'exposició de les passades festes nadalenques, cal remarcar que l'èxit va ser l'habitual en la ciutat que va acollir Antonioti com a fill adoptiu: el nombrós públic no va deixar de circular per les dues sales del Museu Comarcal ocupades, admirant la immensa obra de l'artista. La natura morta va tornar a ser el gènere per excel·lència, tot i que també s'hi van poder veure marines, imatges de la capital de l'Urgell i unes originals oliveres econòmicament molt assequibles, tot i que d'una altíssima qualitat i de minucios traç. Antonioti no va decebre, ben al contrari, els assistents targarins van poder comprovar com la seva extrema sensibilitat amb la matèria que plasma als llenços augmenta any rere any, una fita igualment apreciada i reconeguda a l'estranger.

Sortides a l'entorn: Castellnou d'oluges, Malgrat, Prenyanosa i Tarroja

Fou un diumenge de gener, el dia 20, que sense espantar-nos el temps que boirejava, vint i set persones ens concentràrem a la plaça del Carme per continuar el descobriment dels encantadors indrets de la nostra terra.

Amb els vehicles ens situàrem al petit poble de Castellnou d'Oluges, on visitàrem guiats per la Roser, que fou una guia extraordinària ja que és filla d'allí, la petita església i el llaoner monumental elements destacats.

Partírem cap a Malgrat i pel camí trobàrem un original monument, el pilar de Sant Roc, situat en una cruïlla de camins molt antiga, prop d'una masia, casa pairal reconstruïda amb molta cura.

Arribats a Malgrat, situat en un altell del camí, vam veure una columna de fum que indicava la preparació d'una àpat que havien de fer més tard al poble, doncs era la festa major d'hivern.

Aprofitàrem per esmorzar allí, cosa que ens permeté completar la nostra vianda amb pa torrat amb oli que ens regalaren els bons homes que feien foc. Tot això es produïa als peus d'un preciós castell que s'està rehabilitant.

Recuperades les forces, agafàrem un antic i ample camí que porta a Tarroja, i caminàrem amb l'habitual tranquil·litat, fent petar la xerrada mentre els nostres ulls es relaxen i enriqueixen amb el paisatge canviant del camí.

Però, com que a la vora d'aquest s'hi troba el petit poble de la Prenyanosa, entràrem en ell passant per damunt del riu Sió, que allí prop neix, cosa que fa que porti una aigua claríssima i prop d'un arbre antiquíssim (sembla que és un om) i, tot i que el poble està molt danyat, encara es manté en peu i causa admiració.

Després d'una breu visita, seguïrem xino-xano cap a Tarroja, assaborint la lluita entre el sol i la boirina, que era un regal per a la vista i l'esperit.

Ja en aquesta població, realitzàrem la visita al poble que ja coneixíem: l'església, les restes del castell, la font vora el Sió, el camí a l'ermita, etc.

I just a la una i quart ens separàrem com de costum, uns a dinar a casa i altres a la fonda de Sant Ramon, donant fi a un ben aprofitat matí. Oh! quina cosa es perderen els qui claudicaren a la tentació de la mandra!

Les tertulies dels divendres: L'Islam

El 25 de gener tingué lloc la tertúlia d'aquest interessant i actual tema, que contà amb els invitats Nour El Ahmadi, enginyer agrícola de Tàrraga; Sayed Mahmoud Alyan, traductor-interpret jurat de Lleida, i Jaled Sadek, professor de Guissona.

Una trentena d'assistents pogueren tenir una primera impressió, rebuda directament i en persona de practicants islamistes. N'havíem vist o sentit per ràdio i televisió, però no en directe.

Donat que, a més dels invitats oficials, hi assistiren altres islamistes de diferents nacionalitats, l'explicació i el posterior debat fou especialment enriquidor, doncs es pogueren veure els diferents matisos que pot haver en la interpretació i aplicació dels preceptes de l'Alcorà, llibre bàsic d'aquesta religió.

Deixarem clar que el qui no els practica no es pot considerar membre de l'Islam, cosa que contrasta amb d'altres religions.

Alguns d'aquests mandats són: resar cinc cops al dia; complir el dejuni del Ramadà; anar un cop a la vida, si es pot, a la Meca; no menjar certs tipus de carn i practicar l'almoina, o ajut als pobres o als necessitats. N'hi ha molts més, però aquests són els cinc bàsics.

En el col·loqui se'ls va preguntar si no era convenient la separació de la religió i les lleis de l'estat. Sembla que en aquesta qüestió la cosa no està clara, i depèn de cada país. Donat que hi ha uns mil milions de persones que viuen en països proclamats islamistes, que són una seixantena, hi ha situacions molt diferents.

Així, varien molt les coses entre l'Aràbia Saudí i l'Afganistan, que es podrien considerar integristes, i el Marroc i Egipte, més lliberals. O entre Indonèsia i Sudan, per exemple.

Quan es parlà del tracte a la dona, digueren que l'Alcorà fou en el seu dia un avanç per les dones i que els atorga uns drets fonamentals força importants; cal distingir entre els preceptes de l'Alcorà i algunes costums de certs països. Contra algun cas que es cità, digueren que de cap manera l'Alcorà autoritza que es pugui obligar a una noia a casar-se en contra de la seva voluntat.

Persones d'aquí els posaren de manifest que calia respectar la pràctica de la seva religió, com de totes les altres, però que havia de quedar clar el respecte a les lleis del país i als drets fonamentals de les persones.

Algú va manifestar que, dins del contrast amb la nostra cultura, hi ha coses positives en l'islamisme. No oblidem que hi ha intel·lectuals, com el senyor Goytisolo, que el defensen; però potser haurien de posar al dia algunes de les bases que tenen, cosa que ells no comparteixen.

El curiós del cas és que les tres religions monoteïstes més important del món (la judaica, la islamista i també la cristiana) comparteixen els mateixos orígens, que s'entronquen en Abraham. Fou una aproximació a una religió i a una cultura que tenen centenars de persones que ara viuen entre nosaltres, i creiem que el millor és anar coneixent-les perquè hi pugui haver una bona convivència, en la què la diversitat sigui enriquidora.

AGENDA

agenda

Diumenge 3 de febrer

Mercat mensual de segells, monedes i pins.

Al matí al vestíbul de l'Ateneu.

Dijous 7 de febrer

Celebració de la Festa de Dijous Gras.

A 2/4 de 10 de la nit, a Ca n'Aleix.

Divendres 15 de febrer

**La tertúlia dels divendres:
"Els mitjans de comunicació mimen o ignoren la sardana?"**

A les 10 de la nit, al restaurant Daus.

Dissabte 16 de febrer

Mercat de les Antiguitats i les Arts.

Durant tota la tarda, al carrer del Carme.

Diumenge 17 de febrer

Sortides a l'entorn: els Omellons i l'Esplugu Calva.

A les 9 del matí, al Pati (pl. del Carme, davant de l'Ateneu).

DIVERSOS

■ NOVA DATA DE L'EXCURSIÓ REIVINDICATIVA A IGUALADA:

7 d'abril: excursió reivindicativa línia de tren Lleida-Barcelona, per Manresa i per Igualada-Martorell. Matí a l'estació ferroviària de Tàrraga. Desplaçament a Igualada, combinant tren i autocar.

■ Al març i a l'abril es farà el curset d'història de Catalunya, de vuit sessions. Properament anunciarem les dates i la forma d'inscripció.

■ Preparem unes sessions de música-fòrum juntament amb la Societat Ateneu i el senyor J. L. Boleda.

■ L'excursió habitual de primers de maig pensem fer-la aquest any a València i de dos dies, dissabte i diumenge.

■ També el 26 de maig preparem un desplaçament a Lleida amb el propòsit de visitar la Seu Vella, el parc de la Mitjana, el refugi d'animals de Vallcalent i, a la tarda, assistirem al concert que es farà a l'auditori de la coneguda obra *Carmina Burana*.

■ Tots els dimecres a 2/4 de 10 del matí, programa de ràdio del Centre Cultural a Ràdio Tàrraga

Amb el patrocini de:

AJUNTAMENT DE TÀRRAGA

